

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**P.Terentij sex: || quae extant: Comoediae. An= || dria.
Eunuch[us]. Heautontimo= || rumenos. Adelphi. Ecyra. ||
Phormio. || ... [qui]= || b[us] erudita Philippi Mele Brettani
p̃posita est epi || stola ... || ...**

Terentius Afer, Publius

Lipsiae, 1519

Actvs qvintvs

[urn:nbn:de:bsz:31-114211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114211)

significans x infor debeat ro superfluo marito mortuo.

ACTVS QVINTVS. FO. CXVII.

Gallina cecinit, interdixit hariolus.

Haruspex uetuit ante brumam aliquid noui ^{haruspex hanc brumam} ^{hanc brumam est ant}

Negotii incipere, quae causa est iustissima, ^{causa est iustissima}

Haec fient, An. Ut modo fiant. Ge. Fient, me uide,

Pater exit, abi, dic esse argentum Phædriæ.

DEMIPHO. GETA. CHREMES.

Octonarii omnes.

Victus esto inq, ego curabo ne quid uerborum ^{ne quid uerborum} ^{Consultat et final}

q Hoc temere nuq amittā ego a me, qn mihi testes adhibea ^{da utq eximia Phæ}

Cui de, & q ob re de comemorabo. Ge. ut caut⁹ e ubi nihil opust.

Ch. Atq ita op⁹ factost. at matura, dum libido eade hæc manet. ^{Naturæ dicit qui}

Nam si altera illa magis Instabit, forsitan nos reiciat. Ge.

Rem ipsam putasti. De. Duc me ad eum ergo.

Ge. Non moror. Ch. Vbi hoc egeris,

Transito ad uxorem meam, ut cōueniat hanc priusq hinc abeat,

Dicat eam dare nos Phormioni naptum, ne succenseat,

Et magis esse illum idoneum qui ipsi sit familiarior.

Nos nostro officio nihil egressos esse, quantum is uoluerit

Datū esse dotis. De. qd tua (malū) id refert? Ch. Magni Demipho. ^{Malū: interuatio}

De. Nō fat est tuū te officiu fecisse, si nō id fama approbat. Ch. ^{si nō id fama approbat}

Volo ipsius quoq uoluntate fieri hoc, nec se eiectā prædicet. De. ^{quæstio ad illi qui d}

Idem ego istuc facere possum. Ch. Mulier mulieri congruet.

De. Rogabo. Ch. Vbi nunc illas ego reperire possum cogito.

ACTVS QVINTVS. SOPHRONA. CHREMES.

Octonarii & qdam Quadrati, penultima longa

q Vid agā? que mihi amicū iueniā misera? aut cui p'silia ^{hec leua armet q uo}

Y

PHORMIONIS

Hæc referam? aut unde nunc mihi auxilium petam?
Nam vereor hera ne ob meum suasum indigne iniuria afficiatur,
Ita patrem adolescentis facta hæc tolerare audio uolenter. Ch.
Nam quæ hæc est anus exanimata, a fratre quæ egressa est meor So.
Quod ut facerem egestas me impulit cum scire infirmas nuptias
Hæc esse, ut id consulere, interea uita ut in tuto foret. Ch.

*Seruat deazuport
Vid. f. 10. b. col. 1. g. 1. d.
m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Certo ædepol (nisi me animus fallit) aut parum oculi spiciunt,
Mæa nutricem gnatae uideo. So. Neq; ille inuestigatur.

Ch. Quid agam? So. Qui est eius pater?

Ch. Adeon, an maneo, dum ea quæ loquor magis cognoscam? So.

Quod si eum nunc reperire possim, nihil est quod uerear.

Ch. Ea est ipsa, Colloquar. So. Quis hic loquitur?

Ch. Sophrona. So. Et meum nomen nominat. Ch.

Respice ad me. So. Dii obsecro uos, est hic Striphor? Ch. Non. So.

Negas? Ch. Cede hinc a foribus paululum istorsu sodes So. hrona,

Ne me istoc posthac noie appellabis. So. Quid? non es obsecro

quem semper te esse didicisti? Ch. Est. So. quid has metuis forest?

Ch. Conclufam hic habeo uxorem suam, uerum istoc de noie

eo perperam olim dixi, ne uos forte imprudetes foris

effutiretis, atq; id porro aliqua uxor mea rescisceret. So.

Hem istoc pol nos te hic inuenire miseram nunq; potuimus. Ch.

Eho dic mihi quid tibi rei est cum familia hac, unde exis? uita gnata,

Aut ubi illæ sunt? So. miseram me. Ch. hæc quæ est uiuunt ne? So. ui.

Matrem ipsam ex ægritudine miseram mors consecuta est. Ch.

Male factu. So. ego autem quæ essem anus deferta, egeus, ignota.

Ut potui, uirginem nuptu locui huic adolescenti, Hæc quæ est dñs adium

Ch. Antiphoni ne? So. Hem isti ipsi.

*herculillus effutire
qui dicit quod est in
re. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Ch. Quid illi
Compositio
Sine dote. Ch.
Eueniunt quæ
Qui cum uole
Quod nos am
Sine nostra cu
Nunc quid fa
Eamq; animo
Sed per deos a
Nemo ex me f
O
n De
Ita fugias, ne
Accipere ab ill
Vt sit qui uiua
Planissime. D
Verissime. De
Mocio ut hoc
Etiam ne id d
Animu. De. H
De. Ita facian
Cam ista ut l
Ge. Argentum

Ch. qd' duas ne is uxores hz: So. Hau obsecro una qd' ille hac sola

Ch. Quid illa altera qua' dicit cognata? So. haec e. Ch. qd' aist So.

Composito factumst, quo modo hanc amans habere posses

Sine dote. Ch. Dii uostram fidem, q' saepe forte temere

Eueniant qua' non audeas optare, offendi adueniens

Qui cum uolebam, atq' ut uolebam collocatam filiam

Quod nos ambo opere maximo dabamus ut fieret operam

Sine nostra cura maxima, sua cura hac sola fecit. So.

Nunc quid facto est opus uide, pater adolescentis uenit

Eumq' animo iniquo hoc oppido scire aiunt. Ch. nihil periclit

Sed per deos atq' homines mea esse hac caue resciscat quisq'. So.

Nemo ex me scibit. Ch. sequere me, caetera intus audies.

DEMIPHO

GETA

¶ Quadrati Octonarii penultima longa.

Ostrapte culpa facimus, ut malos expediet esse

Dum nimium dici nos bonos studemus & benignos.

¶ Ira fugias, ne prater causam, quod aiunt, nonne id sat erat

Accipere ab illo iniuriam? etiam argentum est ultro obiectum

Ut sit qui uiuat, dum aliquid aliud flagitii conficiat. Ge.

Planissime. De. iis nunc praemiumst qui recta praua faciunt. Ge.

Verissime. De. Ut stultissime quidem illi rem gesserimus. Ge.

Modo ut hoc consilio possit discedi, ut istam ducat.

Etiam ne id dubiust? Ge. Haud scio hercle, ut homo st, an mutet

Animu. De. Hem mutet aut? Ge. Nescio, uerū si forte dico.

De. Ita faciam, ut frater censuit, uxorem huc eius adducam

Cum ista ut loquatur. Geta abi, praenuncia hanc uenturam.

Ge. Argentum inuentum est Phædriae, de iurgio siletur.

Y ũ

Voc enim temere
ad apud Dilectum
uatio cor et uim fiat
insperata enim p
fauor uari uari sp
lustratum
sed communis fortuna tua
humanae seruauit
te inter diu plus ual
quam consilia et uat
sic et phidias ait magis
seruata quæritur quæda
Inhaerent et hoc
Dilectum apud antioch
accipimus huius fimo
le diuina quæ ad se
aut inter oppida uenit
et admodum
Vnus huius uerbi q partabat
equilibris

Conqueritur hanc h di
fugit aut in culpa in
stultis infamia ueridiff
quare pulcherrime in
funda bona dicitur
seruat
¶ Hoc est de da ogu
fugit in diu ueridiff
¶ Sed aut fimo ueridiff
¶ Sed sequatur ad cau
fimo ueridiff
¶ Hoc ad ueridiff
¶ ut sic a h quid
¶ Sed in faciam
¶ ueridiff
¶ ueridiff

*Declaratio is blaxa dicitur vel una facere qui e presentibus in alio se in una dicitur replicare ut alibi dicitur
rebus impeditur vto a Demare quocumque veritas facere et ab alio in se uno alio plures dicitur
se forte maiore accepta pecunia comparat*

PHORMIONIS

Tractum est id a
Demipho qui fuit
ut in luto quod dicitur
in alio loco dicitur
ut dicitur alio
alio dicitur

Prouisum est ne in praesentia hac hinc abeat, quid nunc porro
Quid fiet? in eodem luto haeritas, ubi uirum solus
Geta, praesens quod fuerat malum in diem abiit, plaga crescut
Nisi prospicis, nunc hinc domū ibo, ac Phanium edocebo
Ne quid uereatur Phormionem, aut eius orationem.

In hac loca Demipho
Transmittit horum
ut Phanium placere
reddat effectum ne
illa plus igno uelut
taliter Phormionem
uolere dicitur fuit
ut si colloquatur
Demipho suum
et dicitur fuit
ut si in dicitur
in dicitur dicitur
et a

DEMIPHO. NAVSISTRATA. CHREMES.

COONARI, & Quadrati mixti.

Gedum ut soles Naustrata, fac ut illa placetur nobis,

Ut sua uoluntate id quod est faciendum faciat. Na. Facia. De.

Pariter nunc opera tua me adiuues, ac dudum reopitalata es. Na.

Factum uolo, ac pol queo minus uiri culpa, quam me dignum sit. De.

Quid autem? Na. Quia pol mei patris bene parta indiligenter

Tutatur: nam ex his praedis talenta argenti bina

Statim capiebat, hem uir uiro quod praestat? De. bina quod? Na. *

Ac rebus uilioribus multo, tum duo talenta. De. Hui. Na.

Quid haec tibi uident? De. Scilicet. Na. Virum me natam uellem,

Ego ostendem. De. Certo scio. Na. Quo pacto? De. parce sodes,

Ut possis cum illa, ne te adulescens mulier defatiget. Na.

Facia ut iubes, sed meum uirum abs te exire uideo. Ch. He Demipho.

Iam illi datum est argentum? De. Curauit ilico. Ch. Nollem datum.

Hei uideo uxorem, pene plusquam sat erat. De. cur nolles Chreme? Ch.

la recte. De. quod tunc quod locutus cum ista es, quod ob rem hanc ducimus. Ch.

Transgessi. De. Quid ait tandem? Ch. Abduci non potest.

De. Quid non potest? Ch. Quia uterque utriusque est cordi.

De. Quid istuc nostra? Ch. Magni praeter

Haec cognatam cooperi esse nobis. De. Quid deliras? Ch. sic erit,

Non temere dico, redi mecum in memoria. De. Satin sanus es? Na.

*comparatio idonia
pro hypotico*

*uolens periculis sine
rebre loquens dicitur*

*Et uideatur esse
dicitur dicitur
dicitur dicitur
dicitur dicitur
dicitur dicitur*

ACT
Hui obsecro u
Patris nome
Ch. norat. De.
Neg. intelliges
Na. miror quid
Equidem hercl
Ut propior illi
Eamus ad ipan
Ch. Ah. De. quid
De. uin me crea
Vin satis quaerit
Amici uostri, q
De. Hanc igitur
Ch. Sic. De. Ire
Na. Sic pol con
Manere hanc,
Quid istoc nego
Ch. O Iuppiter
Dii nos respiciu
Quo pacto id p
De. At in intro

Hau obsecro uide ne in cognatā pecces. De. Nō est. Ch. Ne nega

Patris nomē aliud dictum est, hoc tu errasti. De. non norat patrē

Ch. norat. De. cur aliud dixit? Ch. nunq̄ ne hodie concedes mihi

Neḡ intelliges? De. Si tu nihil narres? Ph. Pergis?

Na. miror quid hoc fiet. De.

Equidem hercle nescio. Ch. Vin scire? at ita me seruet Iuppiter.

Vt propior illi q̄ ego sum, ac tu nemo est. De. Dii uostram fidem,

Eamus ad ip̄am una omnes nos, aut scire, aut nescire hoc uolo.

Ch. Ah. De. quid id est? Ph. Ita ne paruum mihi fidem esse ap̄d te

De. uin me credere

Vin satis quæsitum mihi istuc esse? age fiat quid illa filia

Amici uostri, quid futurum est? Ch. Recte,

De. Hanc igitur mittimus? Ch. Quid ni? De. Illa maneat

Ch. Sic. De. Ire igitur tibi licet Naufistrata.

Na. Sic pol̄ comodius esse in omnes arbitror, q̄ ut cœperas

Manere hanc, nam perliberalis uisa est cum uidi mihi. Ch.

Quid istoc negotii est? De. Iam ne opperuit hostium? De. Iam

Ch. O Iuppiter,

Dii nos respiciunt, gnatam inueni nuptam tuo filio. De. Hem,

Quo pacto id potuit? Ch. Nō satis rarus est ad narrandū hic loc̄.

De. At tu intro abi. Ch. Heus ne filii nr̄i quidē hoc resciscant uolo.

ANTIPHON.

Quadrati ut superiores

Aet̄ sum ut ut mer̄ res sese h̄nt fratri obrigisse qd̄ uolt

I Qam scitū est eiusmodi parare in animo cupiditates

Quibus cum res aduersæ sient, paulo mederi possis.

Hic simul argentum ut repperit, cura sese expediuit,

Y iii

*ad huc uari scilicet
proprietate
id est uari
Iam illud concedere
in consuetudine et usque
lassi in loco dicitur et
alio q̄ multa p̄
et scilicet dicit*

*Et pulchra et laue
dignis interrogatio
ad te et dicitur
nam siu p̄perimitur
De q̄ se uide Galat. 1.*

*Ingeniose et laudatarij
p̄ta sunt Phraon ip̄s
laudibz uelut et dicitur
Demipho frater
ad huc filio uelut et ad
p̄phasi uelut sunt*

*Primum hec scilicet
regulatione utitur
Phedro de p̄p̄tibus
laude redit dicitur
autem h̄nt q̄ quibus
et sic ut uelut et
est exp̄tatione
Et cum uelut sunt
in unum cap̄ et uelut
in unum q̄ frater dicitur
et sic p̄t. Genua
sunt.*

PHORMIONIS

Ego nullo possum remedio me euoluere ex his turbis,
Quin si hoc celetur, in metu sin patefit, in pbro siem
Nec me domū nunc recipere, ni mihi esset spes ostentata
Huiusce habendæ sed ubi nam Getam inuenire possum,
Ut rogem, qd tempus cōueniendi patris me capere iubeat?

Laepro arguato dicit

Phormio fuit egrege
vulgus et ad negre
audire se in ore no quide
uult si sibi apud fones
simulacrum se

PHORMIO. ANTIPHO.

Octonarii.

Argentum accepi, tradidi Lenoni, abduxi mulierem,
Curavi ppria ea Phædria ut potiret, nā emissa ē manue
Nunc una res restat mihi quæ etiam cōficiunda, ocium
A senibus ad potandū ut habeā. nam aliquot hos sumā dies. An
Sed Phormio ē, qd ais? Ph. qd? An. qd nam nūc factus Phædria?
Quo pacto facietatē amoris ait se uelle sumere? Ph.
Vicissim partes tuas acturus est. An. Quas? Ph. Ut fugitet patrem.

Dicere est eleganter

Te suam rogauit rursū ut ageres causam, ut pro se diceres,

Nam poturus est apud me, ego me ire senibus Sunium

Dicam ad mercatum, ancillulam emptū, quā dudū dixit Geta.

Ne cum hic nō uideant, me cōficere credant argentum suam.

Sed hostiū cōcrepuit abs te. An. Vide qs egredia. Ph. Geta est.

GETA. ANTIPHO. PHORMIO.

Octonarii Quadrati & Senarii ponnulli.

Fortuna, o fors fortuna quantis commoditatibus,

Quā subito hero meo Antiphoni ope nra hūc honorastis diem?

An. Quid nā hic sibi uolt? Ge. nosq; amicos ei9 exonerastis metu,

Sed ego nūc mihi cesso, q nō humerum hūc onero pallio,

Atq; hominē ppero inuenire, ut hæc quæ cōtigerint sciat? An.

Num tu intellegis quid hic narret? Ph. num tu?

Antiphoni ope nra hūc honorastis diem?

An. Quid nā hic sibi uolt? Ge. nosq; amicos ei9 exonerastis metu,

Sed ego nūc mihi cesso, q nō humerum hūc onero pallio,

Atq; hominē ppero inuenire, ut hæc quæ cōtigerint sciat? An.

Num tu intellegis quid hic narret? Ph. num tu?

Antiphoni ope nra hūc honorastis diem?

An. Quid nā hic sibi uolt? Ge. nosq; amicos ei9 exonerastis metu,

Sed ego nūc mihi cesso, q nō humerum hūc onero pallio,

Atq; hominē ppero inuenire, ut hæc quæ cōtigerint sciat? An.

Num tu intellegis quid hic narret? Ph. num tu?

Antiphoni ope nra hūc honorastis diem?

An. Quid nā hic sibi uolt? Ge. nosq; amicos ei9 exonerastis metu,

Sed ego nūc mihi cesso, q nō humerum hūc onero pallio,

Atq; hominē ppero inuenire, ut hæc quæ cōtigerint sciat? An.

Num tu intellegis quid hic narret? Ph. num tu?

An. Nihil. F
Ad leno
Nū mirū a
Peggin her
Vapulabis.
Curialis ue
Familiario
Ph. Congre
Omnia qua
Nam sine co
An. Ita uelin
Ge. Satin est
Quin tu hi
Tu quoz hi
Vt mō arge
Sumys prof
Quā ob rē?
Vbi in Gyne
Pone apprat
Quam ob re
Sophrona m
Eumq; nunc
Sulpensio gra
Animam co
Hoc modo
Facinus audi
Quod? Ge. C

An. Nihil. Ph. Tantundem ego. Ge.

Ad lenonē hic ire pergā, ibi nūc sunt. An. Heus Geta. Ge. Hem tibi,

Nū mirū aut nouū est reuocari cursū cū institueris? An. Geta. Ge.

Pergip hercle, tu nunq̄ tuo odio uinces me. An. Non manes? Ge.

Vapulabis. An. Id tibi quidem iam fiet, nisi resistis uerbero. He.

Curialis uernula est qui me uocat?

Familiariorē oportet esse hūc q̄ minitaf malū, sed is ne ē, quē gro

Ph. Congredere adutū. An. Quid est? Ge. (An nō r̄ipus est.)

Omnīū quantū est qui uiuant hominū hō honoratissi me,

Nam sine controuersia a Diis solus diligere Antipho.

An. Ita uelim, sed qui istuc credā ita esse, mihi dici uelim.

Ge. Satin est, si te delibutū gaudio reddo? An. Enecas. Ph.

Quin tu hinc pollicitatiōes aufer, & quod fers cedo. Ge. oh

Tu quoq; hic aderas Phormio? Ph. Aderā, sed quid cessas? Ge.

Vt mō argentū tibi dedim⁹ apud forū, recta domū, (accipe hem.

Sumus profecti, interea mittit herus me ad uxorē tuam. An.

Quā ob rē? Ge. omitto ploqui. nā nihil ad hāc rem est Antipho.

Vbi in Gyneciū ire occipio, puer ad me accurrit Mida,

Pone apprahendit pallio, resupinat, respicio, rogo

Quam ob rem retineat me, ait esse uetitū, intro ad herā accedere.

Sophrona modo fratré huc (inquit) senis introduxit Chremē,

Eumq; nunc esse intus cum illis. hoc ubi ego audiui, ad fores

Suspensio gradu placide ire perrexi, accessi, astiti,

Animam compressi, aurem admoui, ita animum coepi attendere,

Hoc modo sermonē captās. An. euge Geta Ge. hic pulcherrimū

Facinus audiui. itaq; pene hercle exclamaui gaudio. Ph.

Quod? Ge. Quod nam arbitrare? An. Nescio.

hoc enim odium

*letum idem est qd
nam hic Phormio
ne ue
ho fore et post
munda uerba ser
Judicium procul
dico quae lingue
ita dicit est quae
homo q̄ quod ipse
Credidit apud
nooio fiat p̄uob et
quod ipse q̄ quod
Dede et dicit hic
hac imitatione dicit
Quae hodie quod
iudicium q̄ quod*

*Gynecium locus est
in domo p̄uob
An mulieres p̄uob
habent in dicit
Phormio mulierib
p̄uob uerba
Dum uel quod
mulier dicitur*

*Tam angustia
dicitur in de opo
a: it uerba
uere dicit
p̄uob h̄ facti
p̄uob h̄ facti
est h̄ uerba
dicit Phormio
h̄ uerba h̄*

Phormionis...
PHORMIONIS

Ge. Atqui misericissimū.
Pater tuus pater est inuentus Phanio uxori tuæ. An. Hem

Quid ais? Ge. Cū eius cōsuevit olim matre in Lēno clanculū. Ph.

Somnum, utin hęc ignoraret suum patrē? Ge. Aliquid credito

Phormio esse causā, sed me censeri potuisse omnia.

Intelligere extra hostium, intus quæ inter se ipsi egerint? Ph.

Atq; hercle ego quoq; illam audiui fabulam. Ge. Immo etiā dabo

Quo magis id credas, patrius interea inde huc egreditur foras,

Haud multo post, cum patre idem recipit se intro denuo,

Ait uterq; tibi potestatem se eius habenda dare,

Deniq; ego sum missus, ut te requirerē, atq; adducerem. An.

Hęc quæ ergo? rape me, qd cessas? Ge. fecero. An. o mi Phormio,

Vale. Ph. uale Antipho bene, ita me Dii ament factum gaudeo

Tantam formam de improviso esse his datam,

Summa eludendi occasio est mihi nunc senes,

Et Phædria curam adimere argentariam,

Ne cuiq; suorum æqualium supplex fiet.

Nam idem hoc argentum ita ut ingratis est datum

His datum erit, hoc qui cogam re ipsa repperi.

Nunc gestus mihi, uolusq; est capiendus nouus.

Sed hinc concedam in angiportum hoc proximū,

Inde hisce ostendam me, ubi etunt egressi foras,

Quo me assinulaueram ire ad mercatum, nunc eo.

DEMIPHO. PHORMIO. CHREMES. C Trimeter.

Ilis magnas merito gratias habeo atq; ago,

Quando euenere hęc nobis frater prospere.

Quantum potest nunc conueniendus Phormio est

Admiratio
Tamen promerito
Tunc et plerumq;
ly utitur

Phormio
Tantam formam
Summa eludendi
Et Phædria curam
Ne cuiq; suorum
Nam idem hoc
His datum erit

Sellus
V tam angiportus
Contendit in hac
d

Prisq; dit
Ut auferer
Vitam ut
De eadem
Quid ad
Ne non id
Hæus heus,
Cæciliam un
Ch. Est ne it
Itaq; ad uos
Paratum m
Nam omne
Postq; tante
De. At hic
Nam quis e
Olim cum i
Nunc uidua
Quæ tute du
Satin superb
Quia ne alte
Nam quo or
Tum autem
Inuitum ear
Inuitum san
Sed transi so
Argentum iu
Ph. Quod r

Priusq̄ dilapidet nostras triginta minas.

Vt auferamus. Ph. Demiphonem si domist

Visam ut quod. De. At nos ad te ibamus Phormio. Ph.

De eadem hac fortasse causa? De. Ita hercle. Ph. Credidi,

Quid ad me ibatis? ridiculam, an uerebamini

Ne non id facerem quod recepissem semel?

Heus heus, quatacūq; hæc mea paupertas est, tamen adhuc

Curam unum hoc quidem, ut mihi esset fides.

Ch. Est ne ita (ut dixi) liberalis? De. Oppido. Ph.

Itaq; ad uos uenio nunciatum Demipho,

Paratum me esse, ubi uolitis uxorem dare.

Nam omnes posthabui res mihi, ita ut par fuit

Postq̄ tantopere id uos uelle animū aduorteram.

De. At hic dehortatus est me ne illam tibi darem.

Nam quis erit rumor populi inquit, si id feceris?

Olim cum honeste potuit tum non est data.

Nunc uiduam extrahi turpe est, ferme eadem omnia

Quæ tute dudum coram me incusaueras. Ph.

Satin superbe illuditis me? De. Qui? Ph. Rogas?

Quia ne alteram quidem illam potero ducere.

Nam quo ore redibo ad eam quam contempserim? Ch.

Tum autem Antiphonem uideo ab sese amittere,

Inuitum eam, inique. De. Tuum autem uideo filium

Inuitum sane mulierem ab se amittere.

Sed transi sodes ad forum, atq; illud mihi

Argentum iube rursus rescribi Phormio.

Ph. Quod? ne ego prescripti porro illis quibus debui? De.

*Na reaper tu quod
Curo ut si habuit
sic laquei faceret
est promittere et sic
pallere.
Et hoc quide huius
sermones pappi
vulu sunt uacu
et uacant
M1015*

*Deba fut superilla
quo est fuit ad fuit
legit*

PHORMIONIS

Quid igitur fiet? Ph. Si uis mihi uxorem dare

Quam despondisti, ducam, sin est ut uelis

Manere illam apud te, dos hic omnis maneat Demipho.

Nam, non est æquom, me propter uos decipi,

Cum ego uestri honori causa, repudium alteri

Remiserim, quæ tantundem dotis dabar.

De. I hinc in malam rem cum istac magnificentia

Fugitiue, etiam nunc credis te ignorari.

Aut tua facta adeo? Ph. Irritor. De. Tun hanc duceres

Si tibi data esset? Ph. Fac periculum. De. ut filius

Cum illa habitet apud te, hoc uestrum consilium fuit.

Ph. Quæso quid narras? De. Quin tu mihi argentum cedo.

Ph. Immo uero, tu uxorem cedo. De. In ius ambula.

Ph. In ius enim uero, si porro esse odiosi pergitis.

De. Quid facies? Ph. Ego ne te me uos indotatis modo

Patrocinari fortasse arbitramini,

Etiam dotatis soleo. Ch. Quid id nostra? Ph. Nihil,

Hic quandam noram, cuius uir uxorem. Ch. Hem. De. Quid esse?

Ph. Lemni habuit aliam. Ch. Nullus sum. Ph. Ex qua filiam

Suscepit, & eam clam educat. Ch. Sepultus sum. Ph.

Hæc adeo illi ego iam denarrabo. Ch. Obsecro

Ne facias. Ph. Oh, tun is eras? De. Ut ludos facit. Ch.

Missum te facimus. Ph. Fabulæ. Ch. Quid uis tibi?

Argentum quod habes condonamus. Ph. Audio,

Quid uos (malum) ergo me sic ludificamini,

Inepti uestra puerili sententia?

Nolo, uolo, uolo nolo, rursum cedo, cape,

De enim Porro

Aperit Phormio

Dicitur Condono

Dei enim est

Argimus

Quod dictu
Ch. Quo pa
Nisi me dix
Ch. Monstr
Ph. Inieci l
Hicine ut a
Tam aperte
Animo uiril
Vides peccat
Neg iam id
Nunc quod i
Id nosmet ir
Tum hunc i
Vicisci. Ph.
Hi gladiato
At uereor ut
Ego redigam
Cum de med
Ita ne agitis
Non hercle
An tu ubi pe
Neg huic sis
Quin nouo
Venias nunc
Hicse ego di
Vt ne restin
Malum, qu

Quod dictum indiditumst, quod modo erat ratum, irritumst.

Ch. Quo pacto, aut unde hæc hic rescivit? De. Nescio.

Nisi me dixisse nemini, id certo scio.

Ch. Monstri (ita me Dii ament) simile.

Ph. Inieci scrupulam, De. Hem,

Hicne ut a nobis hoc tantum argenti auferat

Tam aperte irridens? emori hercle fatius est,

Animo uirili presentiq; ut sis, para.

Vides peccatum tuum esse elatum foras,

Neq; iam id celare posse, te uxorem tuam

Nunc quod ipsa ex aliis auditura sit Chreme,

Id nosmet indicare placabilis est.

Tum hunc imparatum poterimus nostro modo

Vlcisci. Ph. At at, nisi mihi prospicio, hæreo

Hi gladiatorio animo ad me affectant uiam. Ch.

At uereor ut placari possit. De. bono animo es,

Ego redigam uos in gratiam hoc frætus Chreme.

Cum de medio excessit, unde hæc suscepisti tibi. Ph.

Ita ne agitis mecum? satis affute aggredimini?

Non hercle ex re istius me instigasti Demipho.

An tu ubi peragere tibi quod libitum fuit feceris,

Neq; huic sis ueritus fæminæ primariæ,

Quin nouo modo ei faceres coptumelias,

Venias nunc precibus lautum peccatum, tuum?

Hisce ego dictis illam ita tibi incensam dabo,

Vt ne restinguas lachrymis si extillaueris. De.

Malum, quod isti Dii Deaq; omnes duint,

Scrupulus uero lapillus est
in instrumentis quatuor in castro
notus, p. am. etc. ut p. dubio d.
q. soloi

prohibi quo significat
tudi ad uicium etc.
sui proprio etc. pericu
tentat. uanula diator
comparo ad uicium pr
pata e. hoc sonat
uicu duntaxat habeo
gladiorum in arena pugnat
pro ueritate quada' qui
sui prodigi uicium si occupare
occumbat si ueritate

Itaq; extillare est ut Donatus
inquit est gutturo p. corpus et q.
id est guttore sicut ac quasi uer
ne corpus in lachrymas extillare

PHORMIONIS

Tanta ne affectum hominem quenq̄ esse audacia?

Nonne hoc publicus scelus hinc deportariet

In solas tetras? Ch. In id redactus sum loci

Vt quid agam cum illo nesciam profus. De. Ego scio,

In ius eamus. Ph. In ius? huc si quid lubet. De.

Assequere ac retine, dum ego hinc seruos euoco.

Ch. Etenim nequeo solus, accurre huc. Ph. Vna iniuriaff

Tecum. Ch. Lege agito ergo. Ph. altera est tecum. Chreme.

De. Rape hunc. Ph. Ita ne agitis? enimvero uoce est opus,

Naustistrata exi. Ch. Os opprime. De. Impurum uide

Quantum ualer. Ph. Naustistrata inq̄. Ch. Non taces? Ph.

Taceam. De. Nisi sequitur, pugnos in uentremingere,

Vel oculum exculpe. Ph. Est ubi uos ulciscar locus.

NAVSISTRATA. CHRE. PHOR. DEMIPHO.

Senarii, & Octonarii.

Vis nominat me? Ch. hem. Na. qd istd' turbæ est obsecro

q̄ Mi uir? Ph. hē quid nūc obstupuiſti? Na. quis h' homo ē?

Nō mihi respōdes? Ph. Hiccine nunc ut tibi respōdeat

Qui hercle ubi sit nescit? Ch. Caue isti quicq̄ credas. Ph.

Abi, tange, si non totus friget me eneca. Ch.

Nihil est. Na. Quid ergo est? quid istic narrat? Ph. Iam scies

Aufculata. Ch. Pergin credere? Na. Quid ego obsecro

Huic credam qui nihil dixit? Ph. Delirat miser

Timore. Na. non pot temere est quod tu tam times. Ch.

Egon timeo? Ph. Recte sane quando nihil times.

Et hoc nihil est quod ego dico, tu narra. De. Scelus

Tibi narret? Ph. Eho tu factum est, abs te sedulo

Est cum lege agere

Nec blivna

Profratre
Ch. At. Na.
Non op
In Lemn
Ph. Clam
Vxorem
Sic factur
Sulcepit ia
Proh Dii i
Hoc a factum
Quam mi
Demipho
Hæcine er
Lemni r' h
Ego Naust
Sed ea qu
Nam, neq
Vinolentus
Eam comp
Ea mortem
Quam ob
Na. Quid e
Sed quid sp
Jam tum er
An mea for
Quid mihi
Ph. Exequia

Pro fratre. Na. Mi uir non mihi narras?

Ch. At. Na. Quid at? Ch. *in uocatio uniusfratris in uocare indicat*

Non opus est dicto. Ph. Tibi quide, at scito huc opus est

*Interumpit utrumque
sua narratione et
phrasibus*

In Lemno. Ch. Hem quid ais? De. Non taces?

Ph. Clam te. Ch. Hei mihi. Ph.

Vxorem duxit. Na. Mi homo, Dii melius diuint. Ph.

Sic factumst. Na. Perii misera. Ph. & inde filiam

Suscepit iam unam dum tu dormis. Ch. Quid agimus? Na.

Proh Dii immortales, facinus miserandum & malum. Ph.

Hoc actumst. Na. An quicq hodie est factum indignius

Quam mihi, ubi ad uxores uentum est, tum sunt senes.

Demipho te appello, nam me cum hoc distaret loqui.

Hæcine erant itiones crebrae, & mansiones diutinae

Lemni? hæcine erat ea quæ nostros fructus minuit utilitas? De

Ego Nausistrata esse in hac re culpam meritam non nego.

Sed ea, quæ sit ignoscenda. Ph. uerba sunt mortuo. De. *Quæ sunt est hic
Demipho. Quæ sunt est hic
Sunt sunt et fructus
Sunt sunt et fructus*

Nam, neq negligentia tua, neq id odio fecit tuo, *constituat mortuus in Lemno
unde de hoc colitur
in andrea dubit*

Vinolentus fere abhinc annos quindecim mulierculam

Eam compressit, unde hæc natast, neq post illam unq attigit.

Ea mortem obiit, e medio abiit, qui fuit in re hac scrupulus.

Quam ob rem te oro, ut alia tua facta sunt, æquo aîo hoc feras.

Na. Quid ego æquo animo? cupio misera in hac re iâ defungier. *Rare inter se
fidem per tute
rogatione, oppo
as uisus prima de
hate idem a foru*

Sed quid sperem? ætate porro minus peccaturû putem?

Iam tum erat senex, senectus si uerecundos facit.

An mea forma atq ætas nunc magis expecteda est Demipho?

Quid mihi affers, q ob re expectem aut sperè porro non fore?

Ph. Exequias Chremeti, quibus est comodû, iam iam tempus est. *loquutus apud se sol
phrasibus et Chrem
in corp mero qute*

fax

PHORMIONIS

Sic dabo, age nunc, age, Phormionem qui uolet lacessito,

Faxo tali eum mactatum atq; hic est infortunio,

Redeat sane in gratiam, iam supplicii satis est mihi.

Habet hæc, ei quod dum uiuat usq; ad aurem obganniat.

Na. An meo merito credo, qd ego nûc cômemorê tibi Demiphô

Sigillatim, qualis in hunc fuerim? De. noui a que omnia

Tecum. Na. merito hoc meo uidetur factum?

De. minime gentium.

Verum quando iam accusando fieri infectum non potest,

Ignosce. orat, confitetur, purgat, quid uis amplius? Ph.

Enimuero priusq; hæc dat ueniam, mihi prospiciam & Phædriz.

Heus Naufistrata priusq; huic respondeas temere, audi. Na. qd est?

Ph. Ego minas triginta per fallaciam ab illo abstuli,

Eas dedi tuo gnato, is pro sua amica Ienoni dedit, Ch.

Hem quid ais? Na. adeo hoc indignum tibi uidetur, filius

Homo adulescens si habet unam amicam, tu uxores duas

Nihil pudet? quô ore illum obiurgabis? responde mihi.

De. Faciet ut uoles. Na. immo ut iam scias meam sententiam,

Neq; ego ignosco, neq; promitto quicq;, neq; respondeo

Priusq; gnatum uidero, eius iudicio permitto omnia.

Quod is iubebit faciam. Ph. mulier sapiens es Naufistrata. Na.

Satin tibi est? Ph. immo uero pulchre discedo & probe,

Et præter spem. Na. tuum nomen dic quod est, Ph. mihi?

Phormio uestræ familiæ heres & amicus, & tuo summus phædriz.

Na. Phormio, at ego ecastor posthac tibi qd poterô, & quæ uoles

Faciam atq; dicam. Ph. benigne dicis. Na. Pol meritû est tuum. Ph.

Vin primû hodie facere qd ego gaudeam Naufistrata?

*Quauis obgannare
Inquit bulgarule sit
t quæ ad impia
requerissimè rassetur
Ha accusatio a suo
innocentia*

*Tam lactu ut alibi
Inquit inquit ne
quidem infortuni
satis possit*

*Inuita leuolung ad
quidam qd gaspionem
et et simperantem*

AC
Et qd tuo u
Na. Pol ue
Ch. Fiat,
Iudex nost
PVB. TERE
E
R
ne refert Ael
to constat,
institutum,
genii, & ele
Terentio pa
ruit, quibus p
cellus. P. Scip
bane eundê T
pione, & C. A
tare. qua in
inferuire, ad
Ceciliû, qui se
seruauit, ei q
dias sex copol
eis, in sermone
proprietary, u
in eo scribent
Q. Ennium. N
marioribus re
Adit, reliqua

Et qđ tuo uiro oculi doleāt ^{qđ ego fecer me} Na. cupio. Ph. Me ad cœnam uoca,
Na. Pol uero uoco. De. Eamus intro hinc.

Ch. Fiat, sed ubi est Phœdria,
Iudex noster ^{hic} Ph. Iam hic faxo aderit.

VALETE ET PLAVIDITE CALLIO.
PIVS RECENSVI.

PVB. TARENTII VITA EX LIBRO PRIMO PETRI CRINITI,
DE POETIS LATINIS.

TARENTIVS Poeta Comicus Carthaginēsis patria fuit,
Romam perductus traditur, cum in tenera ætate foret
quibus potissimū bellis id accidit, parum cōpertū est,
ut refert Aelius Donatus ex Fenestellæ cōmentariis. Illud pro cer-
to constat, eū Romæ diligentia Terentii Lucani patroni, accurate
institutum, atq; liberalibus disciplinis eruditū. Cūq; facilitate in-
genii, & elegantiā in primis excelleret, breui consequutus est, ut a
Terentio patrono esset manumissus. Per ea tempora in scena flo-
ruit, quibus præclari atq; egregii ciues Romæ habiti sunt. M. Mar-
cellus. P. Scipio. Q. Fabius Maximus. Neq; desunt autores, qui scri-
bant eundē Terentium, maxima familiaritate uixisse cum. P. Sci-
pione, & C. Lælio. Sæpeq; solitum apud nobiliores ciuitatis cœni-
tare. qua in re dum placere illis opera nititur, eorumq; cōmodis
inseruire, ad summā inopiam traditur redactus. Statiū præterea
Ceciliū, qui scribendis Comœdiis excelluit, magna diligentia ob-
seruauit, eiq; suas fabulas more ueterū recitare consueuit. Comœ-
dias sex cōposuit, easq; ab Apollodoro, & Menandro poetis Græ-
cis, in sermonem latinum conuertit, tanta sermonis elegantiā, &
proprietas, ut eruditorū iudicio, nihil perfectius, aut absolutius
in eo scribendi genere habitū sit apud latiuos. sequutus est in his
Q. Ennium. M. Plautum, & Neuium, ut ipse testat, cum suis calū-
niatoribus respōdet. Phormionē, & Ecyram ab Apollodoro tran-
sūt, reliquas quatuor a Menandro: Aelius Donatus qui cōplura

diligentissime de hoc poeta scribit, cum alia multa in eo comen-
dat, tū præcipuū dicit, qđ in scribendis fabulis, & arte usus est,
& ut amorē antiquū retinuerit, & ita temperauit affectus, ut neq;
ad Tragicā magnitudinē intumescat, neq; abiiciat ad historiam,
quod minime factum est inquit a Plauto, Afranio, & cæteris Co-
mædiarū scriptoribus. M. Cicero in epistola ad T. Atticum refert.
Pub. Terentiū esse optimum autorem latinæ, eiusq; fabulas mul-
tas existimasse, propter elegantiam sermonis, a C. Lælio scriptas,
quā opinionem idem Terentius maxime uidef confirmasse, quo
magis calumniatores suos in odium traheret. sic enim refert in
Adēlphis fabula sub persona prologi.

Quod illi maledictum uehemens existimant,
Eam laudem ducit maximam, cum illis pascet,
Qui uobis uniuersis, & populo placent,
Quorum opera in bello, in ocio, in negotio,
Suo quisq; tempore usus est sine superbia.

C Horati⁹ Flacc⁹, ueterū poetarū optimus censor, in Cecilio gra-
uitatē, in Terentio artem p̄stituit, qua inter cæteros comicos mi-
rifice excelluit, qđ Quintilian⁹ uidef sentire in libris ad Marcel-
lū Victorinū. Sed idem tū inquit maiore gratiā habuisset, si intra
Trimeros p̄stitisset. Aufonius quoq; Virgiliū Homero. Terentium
Menandro adiungit, eiq; elegantia latinæ sermonis p̄cipue tribuit.

Tu quoq; qui latium lecto sermone Terenti
Comis, & astricto percurris pulpita focco.

Traditū est, illū post editas aliquot Romæ fabulas, in græciam
ad nauigasse, quo facilius disciplinas Græcorum atq; instituta per-
ciperet, plurimasq; fabulas a poeta Menandro in latinū conuer-
tisse, quæ facta naufrago perierunt. De obitu illius uaria scribunt
autores. In Arcadia obiisse, cum alii plures testantur, tum poeta
Aufonius, ob nimium dolorem amissarum fabularum, quas ip-
se nauis præmiserat. De forma illius atq; effigie referuntur complu-
ra ab Aelio Donato, qui eiusdem comædias magna eruditione
interpretatus est. Argumenta illa quæ Terentianis fabulis præpo-
nuntur a Sulpitio Apollinari illustri grammatico composita sūt,
Quod cum aliis multis argumētis, tum maxime antiquitate Co-
dicum probari potest, in quibus nomen Sulpicii legitur.

FINIS.